

RESSORCIMENT

GENER DEL 1923
ANY VIII - NUMERO 78

F. LABARTA

OFICINES: MÉXICO, 1356
B V E N O S A I R E S

Carnisseria i Cansaladeria

"LA BOQUERIA"

de Rabassa, Germans

Escriptori: ALSINA 2011
C. T. 2212, Central

Per tal de poder atendre degudament a la nostra numerosíssima clientela havem donat major amplitud als nostres serveis traslladant-nos al *Mercat del Plata*, on seguirem atendent les demandes que se'ns facin.

Gran Assortit de PERNILS, PALETES i VENTRESCA.
Vendes a l'Engròs i a la Menuda.

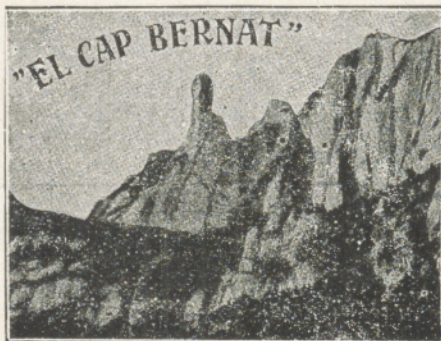
Mercat del Plata: Taules 56, 57 i 82

U.T. 2809
Rivadavia

NOTA - Als magatzems que ens afavoreixin els farem rebaixes especials.

Magatzems "El Cap Bernat"

Els millors assortits d'articles de Catalunya

Olis de fines qualitats a preus reduïts:

Fi, de cuinar, el litre	\$ 1.40
" " " 1/2 "	" 0.80
D'oliva, extra fi, "EL CAP BERNAT",	" 2.00

Convenen a tothom

FRANCESC TORT

PICHINCHA, 180

ESTACIO PASCO

COOPERATIVA TELEFONICA, 597 (OESTE)

(SUBTERRANI)

RIVADAVIA, 3929

ESTACIO MEDRANO

UNIO TELEFONICA, 1570 (MITRE)

SECCIO FLECA I PASTISSERIA Garay 3749 - 51.

DISTRIBUCIO A DOMICILI

RESSORGIMENT

ANY VIII

BUENOS AIRES, GENER DE 1923

NÚM. 78

L ' A G U L L Ó

Per bé que féssim sants fariem dimonis els catalans, vistos pels espanyols, mentre no abdiquéssim del dret a usar sempre, tothora i arreu la llengua que ens ensenyà la nostra mare. L'idioma, malgrat totes les tiranies a què hom el sotmeti, proclama la supervivència d'una pàtria, d'una nació, per bé que aquesta no existeixi, sinó en el record confús dels temps pretèrits. I encara més: pel geni de la llengua, els pobles sotmesos que saben conrear-la i valer-se'n s'alliberen, amb el temps, del poder opressor. Lleueu-li la llengua a un poble i haurà desaparegut de la lliure convivència universal per a confondre's abjectament amb el país que sàpiga assimilar-se'l.

El ressorgiment de la nostra pàtria, catalans, és degut al geni del llenguatge que havem sabut servir al través de les viscissituds i adversitats de tota mida. Tinguem la certitud que si els nostres ascendents en trobar-se amb els codis troscejats, les lleis fetes cendra i la ganiveta casolana fermada a la taula pairal amb cadenes, per tal de no poder-se'n valer per a la defensa pàtria, no haguessin tingut la virtut de mantenir la dignitat de la parla llur, Catalunya hauria desaparegut per sempre sota les potes dels cavalls d'En Felip, el cinquè rei del mateix nom a Espanya. La supervivència de la llengua catalana en l'esfondrament polític de la nacionalitat ha promogut el devetllament de l'ànima del poble i aquesta glòria la devem, per consegüent, a aquella generació catalana que malgrat de les veracions a què els sotmeté la tirania del primer Borbón tingueren prou estoïcisme patriòtic per a resistir heroicament la guerra a l'idioma i triomfar per damunt de tota privació.

Passem l'esguard pels fulls de la nostra història durant els segles de dominació espanyola que encara patim, i constatem la persistent ofensiva mantinguda contra l'idioma nostrat pels nostres dominadors, ofensiva que no tindrà fi mentre no sabem alliberar-nos de la nosa secular que ens priva el bleix a la vida de llibertat nacional.

L'article editorial del número proppassat de RESSORGIMENT comentava l'agudit-

zació dels greuges a la llengua catalana, d'un temps ençà. Avui havem de prosseguir el comentari per tal com l'ofensiva persisteix adquirint, dia a dia, major agressivitat. Es un odi el que senten envers l'idioma català que no poden amagar-lo àdhuc quan tracten de justificar actituds de noble protesta. Veieu la mostra:

Al marge de la bizzarria feta per l'hidalgo general Ardanaz, retornant l'ofici que li trameté el President de Catalunya en possessionar-se aquell del govern civil o consolat espanyol a Barcelona, pel fet d'esser redactat en català,—bizzarria que li costà haver de dimidir el càrrec—el diari "El Debate", de Madrid, que no és dels més folls anticatalans, publicà un comentari condemnant l'actitud al flamant consol i per tal de donar satisfacció a la dignitat del català, digué entre altres parafrases:

"Aplaudimos al ministro del Trabajo que ha permitido al presidente de la Mancomunidad de Cataluña que se expresara en catalán en la sesión de clausura de la Conferencia de Seguros..."

Es a dir, malgrat la predisposició de "El Debate" a censurar la mala acció de l'Ardanaz, no pot passar sense ferir ço que pretén defensar. Fizeu-vos en les paraules que ha permitido. L'ús del català no se'n reconeix com un dret inherent a la nostra idiosincràsia, sinó que se'n concedeix com una permissió o una gràcia especial. Voleu més vilipendi encara? No n'hi ha prou de negar-li expansió i ban-

dejar-la de mantes institucions contra llei de raó i contra drets adquirits, sinó que havem de pidolar abjectament la caritat de poder emprar-la. Francament, el remei en aquest cas és pitjor que la malaltia. Mil vegades preferim l'actitud del bizzarro Ardanaz a la de "El Debate" perdonavides.

Altrament, el "Colegio notarial" de Madrid, acaba de proclamar l'ús de l'espanyol—ara la "Real Academia" ha canviat el nom del llenguatge conegut fins fa poc per castellà—com idioma oficial i únic per totes les terres de l'Estat. D'aquesta guisa, ço que no han pogut els atemptats a manta contra el dret civil català, ho realitzaria d'un cop de ploma el "Colegio notarial" esmentat. No sabem l'actitud que adoptarà davant la nova provocació la Unió jurídica catalana. El telègraf s'ha limitat a fer-nos saber l'atac, però creiem que davant d'un fet com el present, cas d'avaluar-lo amb la seva força el govern d'Espanya, s'imposa un gest digne dels antecedents de la novella i ja gloriosa institució del notariat català. Això vol dir que vindran aconseqüents d'importància a donar impuls al moviment que hom manté i aviva per la llibertat nacional de Catalunya.

Els atacs a l'idioma són els que més percuideixen la nostra sensibilitat. En virtut d'ells, especialment, els catalans anem reintegrant el nostre esperit a l'esperit nacional de la pàtria irredimida. Són l'agulló que fa moure i avençar el moviment alliberador. Poc saben els nostres enemics el bé que ens fan en escometre'ns impia-

ment i amb obstinada persistència!

GLOSSES FEMENINES

Ara ens trobem enfront d'una vera embranzida del ressorgir de la nostra Pàtria, ens arborà la joia de noves o enfortides orientacions, ens sembla que la força misteriosa de la terra s'aixeca en un clam, per a desvetllar, no les pedres, no, sinó els cors endurits que encara restin, per a obrir els ulls als que encara els duen closos. S'acosta l'hora, l'hora gloriosa, que si els més l'anhelem amb tota la pregonesa del nostre sentir, els que rerassagats i peresosos no la vulguessin no hi podrien fer més, sinó deixar-la venir i deixar-s'hi

arrossegar, perquè així com no aturarien les gropades que es cenyissin al cel, tampoc no podrien detenir el pas dels alts destins d'un poble, no podrien deturar el moment de les reivindicacions, la força que damunt nostre s'agombola i inflama intel·ligències i voluntats, per a FER-SE, ço que per damunt de voluntats i de consciències, si també d'acord amb elles, dit està que ha d'esdevenir.

Ara ens trobem enfront d'aquesta nova embranzida del ressorgir de la nostra Pàtria. En aquests moments d'anhel i de

fretures, vulguem aportar-li nosaltres; sempre més i més i cada volta amb més coneixement de la seva grandesa i de la seva importància, la nostra col·laboració entusiasta. Suara, a Ripoll, en bell acte d'afirmació nacionalista, hi hem estat representades per multitud de germanes nostres, qui amb el seu gest, de generositat i de gràcia, s'han manifestat capdavanteres del nostre ressorgiment. Recordem aquella vegada que totes dúiem el nostre òbol per la "Senyera" que als cabdills de la nostra causa fou per les dones catalanes entregada sota les voltes sagrades de Poblet? Llegint la història del nostre passat, models tenim de nosaltres mateixos en les seves virtuts. I en els dies presents: onsevulla que es realitzin actes patriòtics, el cor de la dona catalana hi és latent sempre, més vistent o menys, perquè ella sent que allò no fa remor de buit ni de foraster...

Capdavanteres de cultura i de civilitat,

són moltes les dames de la nostra Nació, que són enaltiment d'Ella i estímul de tots vers la volguda fita de la nostra llibertat.

Ara rellegeixo un llibre; un llibre intens, breu, suauíssim, que a totes el recomanaria, perquè ens podria ajudar a ésser més dignes d'aquesta hora santa de desvetllaments patriòtics. Conté el bell parlament d'un dels més grans oradors nostrats, pronunciat fa pocs anys a Barcelona, en la sina d'il·lustre associació de dames, i duu per títol: "D'espiritualitat femenina." És una oració fervent a la nostra actuació en la Nació i en la ciutat, reflexant la glòria del nostre esdevenidor, i el seu autor sia'm permès nomenar-lo amb devota admiració i amb veragraïment: Jaume Bofill i Matas. Aquest llibre evangèlic, degut a tan preclara figura del nostre actual ressorgiment, el posaria jo en mans de cada una de nosaltres. Ara ens orientaria, ens ajudaria

a ésser més fervents, més bones, més fortes, i arribada l'hora triomfal que de lluny ja dringa de glòria en tots els cors desperts i deixonda els que no sé per què, encara dormen, ens hauria també ajudat a preparar-nos per a que ens poguessin ésser concedits privilegis i per a que poguéssim acceptar responsabilitats que la humanitat s'imposa enfront de l'etern camí seu, i en forma que no ens poguéssim sentir decebudes, aconseguida la immensa joia que Madame Staël elogia, del retrobar-se els pobles ells mateixos, en els seus triomfs polítics, en l'aconseguint de les seves llibertats,—aquesta joia que s'albira avençar a passos de gegant envers nosaltres—del gaudir plenament de la nostra vida política i en l'hora de la formació de les noves normes i lleis que ens han de regir, donant-nos glòria i profit, tal com lògicament és de desitjar...

ALIDÉ.

NOTES D'ORIENTACIÓ NACIONALISTA

Fa un temps, el plet de Catalunya està prenent un caire que, a l'omplir-nos de joia, no deixa de fer-nos sentir tota la seva fervent austeritat. Fermança de joia, l'abrandament que pren el fogar, fins suara somort de l'A. Protectora de l'Ensenyança Catalana; l'eixida de tants valents periòdics nacionalistes *integrals* i el seu fort llenguatge, i, per fi, la constitució, després de la Conferència Nacional, de "Acció Catalana", plena d'un vibrant i activador patriotisme, com a fets cabdals.

Tot això suposa una *consciència catalana* cada dia més clara i més vident.

Davant del fet se'ns presenten a la ment les següents consideracions: És evident que els moviments col·lectius no tenen pas una marxa regular (com, potser, cap fet en la Natura) sinó que moltes vegades una sobtada claredat eixampla immensament la seva extensió. Crec que estem en un d'aquests moments i que l'expressió franca de la consciència nacional que s'obtingué en la Conferència Nacional Catalana i que trobà la seva definició més transparent en la conferència d'En Rovira i Virgili a l'Ateneu, és un d'aquests llampecs que repentinament il·luminen en una gran extensió l'ànima de la pàtria i són capaços de despertar el sentiment nacional en els cors d'un gran nombre de catalans que el tenien adormit. La prova d'aquest fet la veiem en el llenguatge avui emprat pels periòdics comarcals catalans, que és, en general, d'una netedat i vidència fins ara poc comuns. Sembla que de cop haguem sortit d'un mal somni produït per algun narcòtic i que el cervell se'ns hagi asserenat.

Per altra part, com a conseqüència natural, les crides a la violència, dels més

impacients, s'han fet més freqüents i la consideració simple dels camins de violència sembla, als més equilibrats, cosa normal; d'això a considerar-los cosa necessària no hi ha sinó un pas i aquest pas segur que es donarà abans de gaire: I bé, des de llavors serà qüestió a Catalunya d'entrar de ple a l'organització i preparació de la guerra. Aquestes conclusions em semblen tan lògiques que àdhuc penso que no es faran esperar molt.

Ara bé; en aquest cas, què fem els catalans d'Amèrica? Creieu, amics, que n'hi haurà prou amb seguir amb el cor ansiós les noves que d'allà vinguin, o creieu que cal ésser, també, elements actius? I en aquest cas, quina serà la nostra feina?

Es indubtable que nosaltres haurem de cooperar a la gran obra, i haurem de fer els sacrificis necessaris. Dinars, homes, armes: heu's aquí els elements necessaris en tota lluita violenta.

Em referiré en aquesta nota solament al primer element.

Caldrà que els catalans d'Amèrica comencem aviat la nostra organització. Quant a veure clarejar l'ideal, portem almenys un llustre d'aventatge als nostres compatriotes de la metròpoli; cal, doncs, que ens avenem també a ajudar a fer-lo devenir realitat.

La nostra primera feina serà l'aport de diner a l'organització. Com ho resol·dríem? Els catalans ardentment patriotes som, aquí, els menys i els més pobres, de manera que confiar en la voluntat seria una quimera per bé que la voluntat fos fortíssima. Demés cap Estat en emprendre una lluita cura de preguntar a cada un dels seus súbdits si vol o no contribuir-hi, sinó que els imposa una contribució relacionada amb la seva riquesa

en forma d'impostos de guerra. L'Estat català, el dia que hom decideixi anar a la lluita armada es veurà obligat a exigir, com qualsevol altre, a tot ciutadà la seva part proporcional en les despeses de la lluita. Injust fóra doncs que els catalans d'aquí, per voluntat o per exigència, no contribuïssin amb la seva part corresponent a les despeses necessàries, més tenint en compte que molts catalans posseeixen ingents fortunes.

Per consegüent, és el primer deure nostre, crear en cada país estranger una Delegació de l'Estat català amb el fi de, en el seu dia, exigir—pels mitjans que hom eregui necessaris—als catalans que no ho facin per voluntat, la seva contribució al pressupost de guerra de Catalunya. Com es comprèn, l'organització que hom creï a n'aquest fi haurà de valer-se de mitjans *especials*, ja que l'Estat representat per nosaltres, CATALUNYA, encara no està reconegut oficialment pels governs dels països on habitem, ni probablement ho estarà encara durant tot el temps de duració de la lluita.

Una altra finalitat serà per aquesta Delegació, l'impedir la col·laboració dels catalans inconscients i malintencionats, en les rengleres de les organitzacions formades pels enemics, usant també a aquest fi els mitjans *especials* que suggereixin les circumstàncies del moment i tenint en compte l'exemple d'altres pobles que s'han vist en el cas d'arrabassar la seva llibertat per les armes.

Aqueixes dues finalitats: A) aportació de cabals a la lluita, i B) càstie als traïdors (proporcionat al grau de traïció) creiem deuen ser les primeres a tenir en compte pels catalans de les Amèriques.

P.

ELS ESPECTRES DINS EL TEMPLE

"Acció Catalana" aconduïx a grans salts el nostre moviment alliberador vers la finalitat cobejada, imprimint-li un segell de nítida claredat i d'intransigència estricta. Amb seny lúcid i amb energia alhora, "Acció Catalana", amb el setmanari o des del seu rotatiu, denuncia tot símptoma desnacionalitzador i anatematitza les dites i fets adversos a la causa nacional, sigui qui sigui que les pronunciï o les executi.

Ara mateix acaba de donar bona prova de la seva integritat d'ideal, escometent amb coratge a la clerecia declarada enemiga de la causa catalana,

Ningú, fins avui, gosava plantar cara als qui dient-se súbdits de l'Església, trosegien, escarneïen o obliden la llengua de la terra. "La Ven" ens tenia acostumats a un binacionalisme estrany i inacceptable. Mantenien subordinació incondicional envers Roma, callant tota malifeta contra Catalunya i defensava el nacionalisme en forma pàl·lida si l'atac provenia d'aquell palau, directe o indirectament.

Mancava a Catalunya una veu vibrant que plantés cara, adés al sindicalisme anticatalà, ara a l'escomesa descarada dels si-dients catòlics, ministres de Déu. Ja tenim aquesta veu, la tribuna magna des d'on hom pot blasmar de tots els enemics de la pàtria: "Acció Catalana", "La Publicitat".

A Catalunya, dissortadament, tenim arrelat el nacionalisme dual. Hi ha qui es sent més republicà, lliberal, etc., que nacionalista, i qui, essent catalanista acota més el cap davant Roma que no cara a la nostra magistratura nacional. Bé ço que digné En Rovira i Virgili a l'Ateneu que és lògic que qui creient que el món és cosa de Déu, Catalunya deu ésser d'Ell, però no és això el que fan i diuen els nostres catòlics, sinó que amb humiliació vergonyant es fan més partidaris del bisbe o capellà qui ha ofès els nostres sentiments com suara amb la qüestió de l'idioma. Alguns n'hi han també que essent radicals nacionalistes, que es jugarien la vida per la pàtria no gosarien, però, retornar una tarja o una lletra castellana d'un capellà català, i que inclusiu veurien amb mals ulls que això es fes; en canvi hem vist alguna vegada com aquests catòlico-nacionalistes han retirat la conversa a un republicà per ésser enemic nostre, una anomalia que no és lògica. En bona hora que hi hagi una doctrina vasca que demani la independència per oferir-la a Déu i que pretenen l'esclavitud catòlica a la llibertat protestant, però a Catalunya no més demanem la llibertat del terror per a Catalunya i per als catalans.

Una cruïa escomesa iniciada pels capellans ha pres arrel a Catalunya i contra dels sentiments d'ella mateixa! Hom diu, cosa ben abominable, que Roma no ha

dietat tal cosa; vergonya doncs per casa essent com és el clergue català qui s'ha cregut voluntariós obligat de defensar la llengua, els drets i costums del foraster oprcsor.

Hom escolta, apesarat, la veu d'un predicador ambulat qui demana a Balaguer que siguem fidels al Crist i volgum imitar-lo en la Creu, anant contra aquest vent de llibertat i independència pàtries. Tortosa sofreix escarni per boca del seu bisbe. Vich és amonestat i eridat, severament, pel seu bisbe, per a que foragiti del temple la parla catalana. Ignomínies més grans! El català P. Tomàs Viñas de

EMPORDANESOS; CATALANS!

Una de les més prestigioses institucions de Catalunya—el Centre Autonomista de dependents del comerç i de la indústria—ha tingut la bella iniciativa de retre homenatge a l'innovador de la nostra dansa nacional i implantador de la sardana llarga, En Josep Ma. Ventura, popularment conegut per En Pep. La idea del Centre de dependents consisteix en l'erecció d'un monument que perpetui la gloriosa memòria de l'avi Pep.

Sota el punt de vista patriòtic, tant com mirant-ho pel seu caire estètic, és un acte de justícia glorificar el record d'aqueix home humilíssim i vident alhora que llegà a la pàtria la riquesa melòdica de la seva inspiració genial gaiament feta sardanes.

No havem pogut abastar el goig de sentir la tenora d'En Pep executant les seves pròpies obres, però sabem amb quin emoció en parlaven els nostres pares i amb quin respecte i veneració ho feien. Solament per les referències que ells ens n'han donat hauriem après d'estimar l'obra meravellosa de l'avi Pep, per bé que no ens hagués estat possible assaborir-ne les seves bel·leses. Venturosament, però, ens havem sentit corpresos del gaudi de les tonades del mestre i sabem, gràcies al seu geni, la valor de la dansa nacional catalana i la delícia de dansar-la sota el cel de la pàtria en el clos avinent de la plaça vilatana a sol batent i amb el cor aflamat i lliure de tot ressabi nociu. La sardana ens ha encomanat l'amor a la terra màtria i a la llibertat de la pàtria, perquè llibertat i amor són en ella virtuts agermanades. La sardana ens ha ensenyat d'estimar la pàtria i ens mostra com havem d'alliberar-la mitjançant la unió de tots els catalans: Homes, dones, rics i humils, vells i joves, artesans i estetes, talment com en un rotllo immens movent-se obeint el ritme de la dansa sagrada, amb una sola voluntat i un desig unànim: arribar triomfalment a la fi malgrat de les característiques individuals de llurs components.

Mataró, cap de l'Escola Pia, exhorta i obliga als seus a que eridin sotmissió al Madrid polític i facin guerra als Pomells per "el debido miramiento que debemos al Estado español". A totes aquestes traïdories, fetes per catalans descastats, "Acció Catalana" ha contestat viril, sàvia i honradament editant un folletó que du el nom del nostre epígraf. Per damunt de tot, Catalunya!

Nosaltres, sincers, creiem que tots aquests senyors, bisbes i capellans, quan Catalunya sigui lliure, es diran els més catalanistes del món.

JOAN D'ALMATÀ.

Balaguer, desembre de 1922.

L'Empordà ha estat bressol amorós i zelós de la dansa nacional de la nostra pàtria i hom pot afirmar sense por a incorrer en inexactituds que fins als començaments d'aquest segle, la sardana era poc menys que inconeguda per la resta de Catalunya.

Amb el ressorgiment de l'ànima nacional, la sardana ha pres ample volada i avui no trobaríem cap català que no conegués, si més no, la plasticitat d'aquesta dansa incomparable, exalçada pel geni poètic d'En Maragall com a la "més bella de totes les danses que es fan i es desfan".

Per això, creiem, s'imposa que tots els catalans contribueixin a bastir el monument a l'home que sabé donar vida i nova forma a la dansa de la pàtria, perquè tots, qui més, qui menys, sentim i comprenem la seva bellesa i la seva significació nacional. Per consegüent, aquestes ratlles són una erida per a tots, empordanesos o no, per tal d'ajudar a fer possible la patriòtica idea del benemèrit Centre autonomista de dependents del comerç i de la indústria.

Els empordanesos, però, devem acullir la iniciativa amb el màxim de voluntat aportant-hi tot l'entusiasme que sentim per les gaies tonades que ens recorden, amb dolça gaubança, els venturosos anys de la nostra primera joventut i duen la clara visió dels paisatges de la terra màtria, l'exuberància dels nostres camps assonats, els bruels de la tramuntana alliberadora, i la brunor salmàstica de les nostres calcs i de les nostres platges assoleiades.

Empordanesos, catalans! RESSORGIMENT obre una subscripció per a contribuir a alçar un monument a En Pep Ventura. Que no hi manqui l'ajut de la Catalunya emigrada. Tramenteu-nos l'òbol que hi destineu i tinguen la certesa de l'agraïment de la pàtria.

La primera llista de subscripció serà publicada en el número propinent.

L'ÚLTIM DISCURS D'EN CAMBÓ

Encara avui, malgrat el desprestigi evident d'En Cambó davant els nacionalistes catalans, un discurs d'ell constitueix el tema apassionat del dia, la qual cosa vol dir que a En Cambó se'l considera, si res més no, per les seves innegables condicions polítiques.

La inauguració d'una nova entitat que respon a la seva tendència li ha proporcionat l'aveniment d'exposar el seu pensament, vistos els corrents de separatisme que envaeixen el territori català com una allau redemptora, corrents que En Cambó ha qualificat d'exaltació passional amb molt bon encert, ens sembla.

A juní d'En Cambó, la separació de Catalunya, es a dir, la independència política de la nostra pàtria constituïria una gran desgràcia. Aquesta declaració que li atribueix el telègraf volem creure que ha arribat incompleta. Hauria de dir: la separació de Catalunya seria una gran desgràcia per Espanya. Així En Cambó expressaria amb tota fidelitat el nostre pensament. Però si En Cambó creu que la desgràcia de la separació seria per Catalunya, francament, dubtem bona mica de les qualitats d'estadista que se li atribueixen. Perquè dieu-me: Què hi han perdut Polònia, Ucraïna, els txeco-eslovacs, Finlàndia i les demés nacionalitats que s'han independitzat aquests últims anys, de dependre's del jou enemic? Senzillament, hi han perdut... l'esclavatge, i han guanyat la possessió de la riquesa moral i material que els hi era detentada i malmesa. Veieu-los tots aquests pobles de llibertat incipient: econòmicament han tornat de mort a vida; espiritualment han recobrat les antigues valors. O és que En Cambó creu que Catalunya seria un cas especial de neuliment o de mort segura entre aquests pobles que havem esmentat? Quin d'aqueixos països alliberats suara es trobava en les condicions del nostre per a un canvi tan radical? O és que el govern de la Mancomunitat és una llegenda?

Bé està que En Cambó per a defensar el tòpic de la seva política d'efusió recorri a hipòtesis més o menys raonables, però no vulgui negar ço que els fets tangibles venen proclamant.

Veieu, també, ço que el telègraf posa en llavis d'En Cambó, paràgraf extret de la informació que en donà "La Nación":

"No niego, sin embargo—añadió a continuación,—la posibilidad del separatismo de Cataluña, pues la historia de España contiene grandes absurdos. No obstante, creo que Cataluña nada conseguirá sino mediante la conformidad de España o luchando contra España. Personalmente, antes que consentir en la castración de Cataluña, preferiría verla destrozada; pero deben buscarse medios para evitar

esa catástrofe, y actualmente sólo dos términos pueden ofrecérsenos: o la inteligencia o la represión."

Malgrat de la incoherència del paràgraf hom hi copsa dues afirmacions. D'una banda diu En Cambó: res no aconseguirà Catalunya sinó mitjançant la conformitat d'Espanya o lluitant contra d'ella. Es a dir, que resta ben definit el convenciment que té En Cambó del triomf de Catalunya cas d'anar a la lluita violenta. I per tal d'evitar aquesta *catástrofe*, que seria el triomf de la nostra pàtria, En Cambó, el *nacionalista* (?) Cambó, l'home de les grans amors per Catalunya, preconitza l'adopeió de dues tàctiques: o intel·ligència—autonomia *bien entendida*—o repressió. Recordem-ho, catalans.

Les informacions telegràfiques sobre tot quan tracten del problema català, solen venir plenes d'errors i de conceptes equivocats. Sovint expressen el contrari de ço que volen dir.

Per la possibilitat de falsos conceptes en la informació que ha mogut la nostra ploma ens abstenim—fent un gran esforç, però,—de comentar l'actitud inoïda que es desprèn del paràgraf més amunt transcrit, car no podem creure de cap manera que davant l'exaltació passional de Catalunya, En Cambó, català, per més espanyol que es senti, preconitzi l'adopeió de mesures repressives contra els catalans. Contenim la ploma, que pugna per escriure l'anatema, i esperem la confirmació o la rectificació dels gravíssims conceptes

que el telègraf atribueix a En Cambó contra Catalunya.

* * *

Tal com suposàvem en els paràgrafs anteriors, el mateix diari que inserí la informació comentada ha publicat, vint i quatre hores després, una nova versió del discurs pronunciat pel cabdill regionalista. I per a que el llegidor constati la diferència que hi ha de l'un a l'altra, transcrivim de la segona els conceptes que es refereixen al tòpic de la repressió. Heu's-els aquí:

"La separación de Cataluña es absurda. Debemos gobernar de acuerdo con los demás pueblos, huyendo de las violencias. Si se nos ofrecen concesiones políticas, las aceptaremos. En caso de represión, fomentaremos el separatismo."

Com el llegidor haurà vist, hi ha un abís entre l'un concepte i l'altre. En el primer hom atribueix a En Cambó l'haver aconsellat la repressió del moviment nacionalista. En el segon En Cambó diu: "Cas de venir la repressió, nosaltres fomentarem el separatisme". Creiem sincerament que la versió fidel és la darrera.

Cal esmentar demés que, en general, el to del discurs, segons la versió segona que en donà "La Nación", és força més satisfactòria per als nostres sentiments. Quasi diríem que En Cambó una vegada més ha donat fermança del seu característic oportunisme. Davant els corrents de separatisme creixent que aviat abrindaran tota la pàtria en immensa pira, En Cambó es disposa a aportar-hi el seu concurs. Volríem no equivocar-nos pel bé d'ell i de Catalunya.

CARAMELLES A BUENOS AIRES

Chor de caramelles constituït amb elements del Casal català, sota la direcció del mestre Suñer, que sortí a cantar durant les revetlles de Nadal i Cap d'any.

Fotog. Girona.

LA CIUTADANIA ADOPTIVA

Carles Soldevila, l'agut comentarista perspicax subtilment irònic, escriu damunt "La Publicitat" unes ratlles al volt de la conveniència d'adoptar els catalans la ciutadania dels països on habitual i circumstancialment resideixen, tema aquest que ha produït enquestes i disquisicions a manta en diverses avinenteses.

La causa del comentari esmentat és deguda a la suposició que algú ha retret d'haver-se fet ciutadà yankee el cèlebre violencellista català Pau Casals. I diu Carles Soldevila al marge:

En bona lògica, un català no podent ésser ciutadà català, tant-se-val que sigui ciutadà yankee o súbdit de Nova Zelanda.

La majoria dels catalans residents a Cuba son súbdits cubans, molts dels que resideixen a l'Argentina son ciutadans argentins. Tots els irlandesos que resideixen a Nordamèrica, i que, certament, han fet llur paper en la lluita per la llibertat de llur pàtria, son súbdits yankees. Quan la nostra realitat nacional obtingui el ple reconeixement que li pertoca, serà arribada l'hora de fer retrats dels compatriotes que deixin la seva ciutadania catalana. Ara ens sembla injust, imperinent i impolític.

Nosaltres afegiríem encara: No solament no deu ésser motiu de blasme el fet d'adoptar els nostres connacionals la ciutadania d'un país estrany, sinó que, degut a la situació de força en què es troba Catalunya, considerem un acte essencialment patriòtic el que així es faci.

La nostra situació de poble sotmès ens fa ciutadans de l'Estat que detenta la llibertat de la nostra pàtria. Davant del món els catalans devenim espanyols precisament per mor de la ciutadania que ens pervé de la trista condició de poble esclau. Com que lluny de la pàtria no podem exercir a favor dels nostres ideals els drets inherents a aqueixa ciutadania imposada, què millor per als nostres sentiments i la nostra consciència que renunciar, o més bé, desprendre'ns d'aqueixa ciutadania humiliant, i acollir-nos volentersament a la que ens ofereixen aquests països de llibertat i de respecte que són les repúbliques americanes?

Oi més, hi ha un altre aventatge: El català que es desprèn de la ciutadania espanyola, en el concepte mundial, i per llei, deixa d'ésser espanyol però continua essent català com abans. El guany, doncs, es evident, miri's pel cantó que es vulgui. Ben altrament d'aquells espanyols que adopten la ciutadania estrangera. Aquests són renegats de llur pàtria.

Als catalans no res més que la ciutadania ens lliga a l'Estat espanyol. Deixem la ciutadania i deixem d'ésser espanyols. Ara si Catalunya, com altres

temps, gaudís d'independència política, es a dir, que fos Estat reconegut, la condició canviaria radicalment. Ens trobaríem en la situació dels espanyols que abdiquen de llur ciutadania: fórem renegats. Avui, al contrari, l'adopció de la ciutadania

LA FESTA MAJOR

La vila es desvetlla ufana,
que avui és festa galana,
avui és festa major.
El cloquer tritlleja amb joia,
té el Sol nova resplendor;
els carrers plens de gentada,
que es belluga adalerada
i vessa satisfacció.
La vila sembla una toia,
té el Sol nova resplendor...

A la missa matinal,
mentre el rector hi predica,
ni el pagès, ni el menestral,
ni la pubilleta rica,
se l'escolten gens, ni mica.
Les velles s'han adormit,
els homes tots han sortit
a donà un volt pel firal,
a veure si es mercadeja;
la pubilla fantasiaja,
mentre pensa en l'envelat...
I en tant el rector, cansat,
però ple de zel, predica,
no l'escolten gens, ni mica.

A les deu la cobla passa
a cercar l'Ajuntament;
els gegants ballen a plaça,
la plaça rebull de gent.
Van tots a missa major,
que enguany hi ha un predicador
i músics de nomenada...
L'església del Sant Patró
dóna goig d'ésser mirada...
Van tots a missa major.

Un cop la missa ha acabat,
la cobla toca sardanes
que les parelles galanes
puntegen airosament.
Tothom a plaça ha tornat,
presideix l'Ajuntament.
Dessota el Sol de migdia,
el Sol potent de l'estiu
que tot el poble ha daurat,
hi batega l'alegria
filla de la germandat
que en tots els cors ha fet niu...
Tothom a plaça ha tornat.

nia lliure constitueix per als catalans un signe d'orgull patriòtic i un timbre de dignitat nacional.

Llàstima encara que degut a malentesos i a prejudicis diversos la majoria dels nostres compatriotes no ho ereguin així, àdhuc mants si-dients nacionalistes.

H. NADAL I MALLOL.

Es la festa més formosa
que enguany ha de celebrar
la vila blanca i xamosa,
la Festa del Bell Parlar.
En l'ambient ple de dolcesa
d'un bosc ombriu i ufanós,
a la clarícia del Sol,
reflorirà la Bellesa
amb càntics de trovadors
i arpegis de rossinyol.
Triomfarà la Deessa
que és tota llum i harmonia
i a una donzella gentil
dirà el poeta amb tendresa:
"Vos sou, oh senyora mia,
la Reina de la poesia..."
El cant es farà subtil...
Triomfarà la Bellesa!...

En arribar la vesprada,
quan la vila ben amada
resplendirà en la foscor,
pendrà vida la il·lusió
pel jovent tant somniada.
Plenes de gràcia i beutat,
les donzelles enciseres
enjoiaran l'envelat
amb ses cares rialleres.
I els airoso jovecels,
amb la mirada amorosa,
les hi diran els anhels
de llur ànima commosa.
Amor no es descuidarà;
les sagetes llençarà
a tots indrets sens recança,
fins que al buirac no en tindrà;
el cor que no ferirà,
prou que en sentirà enyorança...
L'infant Amor somriurà...

En la quietud misteriosa
de matinada serena,
la vila s'adorm, calmosa,
al clar de la lluna plena,
gosant encar la dolçor
d'aquesta festa major...

La vila s'adorm, somniosa...

J. MAS DE FLIX.

1913.

C R Ò N I C A C A T A L A N A

L'INSTITUT DE CULTURA I BIBLIOTECA POPULAR DE LA DONA

El nostre orgull de patriotes es troba plenament satisfet amb la benemèrita institució cabdal de la nostra dona. Poques, ben poques manifestacions de la vida catalana són tan estimables i dignes d'elogi entusiasta com aquesta entitat admirable de la qual avui ens plau parlar amb certa extensió als benvolguts amics de RESSORGIMENT.

Des del començament, a base solament de biblioteca, en la Parroquial de Sta. Anna sots la cura de Mossèn Gatell, passant per la llarga estada en la Casa de Misericòrdia on Mossèn Norbert Font i Sagué els hi facilità l'entrada, i acabant en aquest edifici magnífic que fa poc s'ha inaugurat oficialment, quan de camí recorregut! Quin cúmul de voluntats i d'esforços i d'iniciatives i de sacrificis!

"Labora coronat opus". Avui la dona catalana té un Casal propi; té una ampliació de la llar; té un fogar de ciències i d'arts i d'ensenyaments de tota mena; té una biblioteca notable; té un conseller i un guia. Avui tenim a Barcelona, cap i casal de la Catalunya de les nostres amors, la Universitat de la dona.

E L C A S A L

En el rovell de l'ou de la ciutat vella, entre els carrers Més baix i Montjuïc de St. Pere—aquest darrer fa poc batejat amb molta justícia amb el nom de Narcís Verdaguer i Callís—, de les runes d'unes antigues cases i en mig d'uns patis om-

brius, ha sorgit el grandíol i esplèndid edifici que hostatja l'Institut de Cultura. Com totes o quasi totes les coses de valor que en la nostra terra s'aixequen atraient

tència, han obrat el miracle. Sense diners, se n'han trobat; amb un relativament petit nombre d'associades, se n'han aconseguit moltíssimes; amb la persuasió i l'e-

Detall de la sala de lectura de la biblioteca.

la curiositat i la sorpresa de propis i d'estranyos, l'Institut ha arribat allà on és i ha fet ço que ha fet, sense cap subvenció, L'entusiasme, la fe, la santa persis-

xemple s'ha predicat sense parar i s'han còpsat noves voluntats i s'han obtingut donatius i presents.

I el Casal s'ha bastit en poc temps i avui ja hom pot dir qu'està llest del tot. I quin Casal, amies! Llum i sol i aire; que és com si diguéssim "salut i joia i tranquil·litat d'esperit". Aules magníficament dispostes, corredors espaiosos, dependències ben agencades, biblioteca ben proveïda, sala d'actes esplèndida i bar i restaurant i banys i dutxes... I surant per tot, una serietat sense encarcament; una joia ben ample i ben serena; una voluntat contínua i un seny ordenador exemplar.

L E S A S S O C I A D E S

Són prop de vuit mil. N'hi han de joves, de velles, de posició modesta, d'enlairada significació social. Però totes elles són de "la Cultura"—nom amb què s'acostuma nomenar l'Institut—i "la Cultura" és de totes elles. Des de la més humil de les nostres obreres, qui paga una quota de dues pessetes anuals, fins a la dama il·lustre que hi aboca una bona part de la seva fortuna, hi trobareu tota la gamma d'estaments, de classes i de condicions. I totes s'hi troben bé, car és a casa llur; car tot plegat, les parets i—ço que és

El restaurant.

millor encara—l'esperit que ho anima amb la força de la vida plena, és de totes plegades. En oir-les com parlen de ço que és ben seu, en veure-les trescar per aquelles sales i per aquells corredors i escales, hom endevina que l'entusiasme viu en elles, que la fe les fa ésser confiades en la marxa progressiva de l'entitat i que la joia que proporeiona el deure aconplemt els hi esponja el cor d'una faisó tota bella. La frase: "soc de la Cultura", sembla que dongui una qualitat més a la noia barcelonina; sembla que sigui una prova evident de la pruija d'ésser més dignament catalana; sembla que constitueixi una excentòria de bon seny i de previsió.

L'ENSENYAMENT

Es ampli i sàviament ordenat. En les aules, generalment capaces per a una vintena d'alumnes, les parets clares, els amples finestrals i el mobiliari adient, ja conviden a l'estudi, a la recerca dels coneixements indispensables per a emprendre la vida del treball i de la pròpia dignitat. En totes les sales d'ensenyament, un detall ens prova que allí s'hi reuneixen dones: en la taula de la professora, un gerret de cristall mostra la delícia d'unes flors fresques.

Totes les aules—una setantena—són batejades amb el nom que els generosos donants de la dotació de les mateixes han desitjat. També el nom dels altruistes ciutadans hi està escrit en el lloc d'honor per exemple i com a tribut d'agraïment. Tots els estudis que poden interessar a la dona, en els tres grans grups d'ensenyament secundari, professional i domèstic, es cursen en l'admirable Institut. Religió, cata-

là, castellà, francès, anglès, alemany, comerç, geografia, taquigrafia, dactilografia, història universal, de Catalunya, i d'Espanya, química i física, botànica, so-

Tenen cura de les assignatures dites, intel·ligents professors i professores, triats entre el bo de lo millor. A més de vuitanta suma el quadre d'aquests guiadors de

Aula de classe d'art

ciologia, economia política, art aplicat, geometria, història natural, geografia comercial, puntes al coixí i a l'agulla, brodats a mà i a màquina, flors artificials, tall i confecció, cosir, cuinar, música, educació física, fotografia, planxar, rentar, pentinar... en una paraula, tot, absolutament tot ço que pot convenir o interessar a les nostres dones.

les intel·ligències que a ells es confien. I no es eregui que facin feina en el buit, no; molt al contrari. Són més de dues mil les deixebles que reben un ensenyament més o menys extens a l'Institut.

Car, com és natural, cada una d'elles pot triar l'assignatura que vol cursar, a menys que sigui per a l'ensenyança total o sigui l'anomenat "de grau", i el pagament de les matrícules i de les quotes mensuals està en ordre o proporció de la classe de la cèdula municipal que paga el cap de casa. Així l'associada de casa humil paga molt menys que la de llar menestrala, i aquesta un bon tros menys que la de família d'elevada posició.

ENSENYAMENTS ESPECIALS

Com ja hem indicat, no es concreta l'Institut als estudis de ciències i d'assignatures d'*adorno*, que fins fa poc hom creia eren les suficients per a completar l'educació d'una noia. A 'la Cultura' les damiselles hi poden aprendre les coses més essencials per una dona que serà segurament, tard o d'hora, la mestressa d'una llar. El cosir, sorgir i apedacar, el rentar, planxar, el confeccionar-se els vestits i els capells, el cuinar... són coneixements indispensables per a una dona "que s'estimi". Les aules destinades a l'adquisició d'aquests, són arranades amb tot ço que cal per a fer-ne agradable l'estada i profitosa la feina.

Devem fer especial menció, per la importància que han adquirit, de les sales

Classe de cuina pràctica.

destinades a cuina. Una d'elles és com a laboratori i està a la disposició d'un agrupament de cinc a vuit associades que ho demanin. Un cop convingudes en ço que volen condimentar, van a comprar elles mateixes tot ço que els hi manca, acompanyades de qui hi entén, i després, sots la direcció del cuiner, preparen i couen el plat o plats que s'havien proposat. En la sala de cuina pràctica, es laboren els menjars, el "menú" dels quals s'anuncia amb anterioritat dins de l'Institut i fins en els principals diaris de la ciutat. Demés de les associades, poden assistir-hi les dones que ho vulguin, mitjançant el mòdic pagament d'un ral. Allí, mentre el cuiner va desenrotllant totes les successives fases de la condimentació d'un plat, una dama intel·ligenta en l'art culinària va explicant per peces menudes tot ço que el coc manipula.

BIBLIOTECA I BORSA DEL TREBALL

Magníficament, amb bona claror natural i amb excel·lent il·luminació quan és necessari, la biblioteca és atraient i reposadora, com cal a tota bona biblioteca. Aquesta es compon actualment d'uns deu milers de volums aplegats en les divisions de matèries següents: Treballs generals i bibliografia, filosofia, religió i teologia, ciències socials i dret, filologia, ciències naturals, ciències aplicades, belles arts, literatura, història i geografia.

Demés dels llibres que es llegeixen en el mateix local, les associades poden endur-se'n els que desitgin a casa llur per a llegir-los en els moments de lleure. Per a donar idea de l'èxit de la biblioteca circulant i pública, direm que en un dels darrers anys foren llegits 22279 llibres, la major part, naturalment, de literatura, i uns cinc mil de les especialitats suaradites.

En ço que pertoca a la secció de relació i treball, la feina és realment profitosa. Moltes són les dames i damiselles que han estat col·locades en diferents llocs pel mitjà de l'Institut. En l'any 1921 i malgrat la crisi comercial—el moviment de la borsa en els cinc grups en que hom descomposa el nombre total de les qui cerquen treball—dependents d'escriptori, dependents de comerç, professores i institutius, professionals, senyores de companyia—, fou com segueix: Demandes, 1240; ofertes, 890; col·locades, 772.

COMODITATS I ESBARJOS

Demés de totes les comoditats, de tot el confort desitjable de les aules i dependències, les associades poden fruir de variis aventatges que els hi fan encara més atraient i estimada la casa de totes elles. Es de remarcar l'espaiós i ben muntat restaurant on, al preu de 2.50 pessetes el dinar i de vint l'abonament de 10, poden recuperar les forces les que no volen sortir del Casal per l'àpat del migdia. També hi ha bar per a les que a les hores del

berenar i de l'esmorzar, o simplement entre classe i classe, senten necessitat de menjar un bocí o beure una copa de llet o un got de qualsevol refrese. I per fi, a les que prefereixen portar-se el menjar, se'ls hi faciliten unes cuinetes auxiliars per a que puguin escalfar-se'l.

Hi ha en l'Institut una secció d'esports i excursions que efectua cada més una forada i que té en construcció unes pistes de tennis a Pedralbes i, ja construïts, uns banys de mar en la platja de Badalona i enfront de l'estació del ferrocarril.

Com que és difícil detallar-ho tot, repetirem que en el Casal hi ha unes bones instal·lacions de banys i dutxes; que té un pati espaiós i que compta amb una sala d'actes—de cabuda major que la del teatre Romea—per a la celebració de concerts, vetllades, conferències, etc. La mateixa sala—obrint una porta de l'hemicle i apartant unes cortines que amaguen un bell altar amb una formosíssima imatge de la Mare de Déu del Montserrat—obra del genial escultor Josep Llimona—es converteix en grandiosa capella per a oir la santa Missa.

LES DIRIGENTS

D'entre les mateixes associades es nomenen les que que deuen formar part de les diverses seccions permanents, les quals, amb la Junta tècnica i el Cos consultiu, són les que regeixen la institució. De com ho fan fet i segueixen fent-ho, n'és prova evident l'estat floreixent de "la Cultura" i el Casal magnífic que l'hostatja. Totes les que duen el pes dels càrrecs directius són dignes de la major alabança, car els compleixen amb gran aciençament i amb un entusiasme tal, que s'encomana a totes les que al seu voltant s'apleguen per a creure i per a seguir. En la impossibilitat de citar noms, car la llista seria llarga, llarguíssima, no podem estar-nos de fer constar el de Na Vicenta Carreras i Raventós, la infadigable Secretària general, i d'una manera especialíssima el de Na Francesca Bonnemaison, Vídua de Verdagner i Callís. Aquesta dama il-

lustre, d'un preclar talent i d'una gran virtut, ha estat la fada que ha tret del no-res aquest palau d'encís. Dotada d'una laboriositat extraordinària, d'una amabilitat extrema, d'unes condicions de directora exemplar, és la digna Presidenta de l'Institut; és la mare de totes, la companya, l'amiga, la guiadora, la consellera... Per dir-ho en poques paraules: tota ella és de "la Cultura" i "la Cultura" és ella. Clar que, com hem dit ja, està ben secundada, però podem afirmar—car les associades totes, sense excepció, no es cansen de repetir-ho—que ella és el nervi, és el cervell, és el cor que mena els destins esplendorosos de la benemèrita institució. La Pàtria li és deutora d'una eterna reconeixença.

R E S U M

Com l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, l'Orfeó Català i el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, l'Institut de Cultura i Biblioteca popular de la Dona és un orgull i una honor per Catalunya. Hauríem tingut necessitat de totes les planes d'un número d'aquesta revista per a fer una extensa informació de la simpàtica entitat, però amb les lleugeres descripcions que n'hem fet i les dades—naturalment escasses, no prou exactes i un xic antigues—els benivolguts llegidors de RES-SORGIMENT s'hauran pogut fer càrrec que es tracta d'una cosa excepcional, única, en la nostra terra.

Davant de propis i d'estranyos, d'amics i d'enemics, podem estar satisfets de tan bella obra. Quan volguem mostrar-nos dignes davant un estranger de ço que Catalunya val, els hi recordarem la tasca de l'Institut.

I davant dels de fora i enfront dels nostres detractors, l'exemple d'aquesta benemèrita acció de la Dona catalana farà més pes i tindrà més eficàcia que no totes les argumentacions i que tots els discursos.

JORDI CATALÀ.

Barcelona, 30 de novembre de 1922.

LES PRIMERES GUSPIRES

Un corresponsal d'un diari de Madrid a Barcelona ha descobert el camp d'entrenament on la joventut catalana s'exercita militarment en el maneig de les armes. L'ex-ministre Burgos i Mazo ho ha portat al senat espanyol exigint *severas medidas*, i En Duran i Ventosa ha fet l'orni com aquell que no en sabia res, cantant-ne, de passada, quatre de fresques als pares de la pàtria... llur, perquè, segons En Duran, ells, només que ells, tenen la culpa de l'increment que pren dia a dia el separatisme a Catalunya.

Aquesta vegada creiem que el corresponsal diu la veritat. I ens ho ha acabat de confirmar el simulacre de batalla que el diumenge dia 7 proppassat tingué lloc en ple carrer de la Porta-ferrissa entre

un grup de nacionalistes catalans que sortien de la festa de la llengua catalana i un altre de policies que els inerepà.

Per cert que durant el combat els nostres demostraren *palpablement* els progressos realitzats en l'exercici del tir, sortint victoriosos de la batalla després d'haver tombat un caporal i un guàrdia de *seguretat*. Heu's aquí les primeres víctimes de la guerra. Heu's aquí, també, les excel·lències d'un bon entrenament.

Pel que hom veu ja s'ha acabat la de rebre. Els nostres comencen de respondre als antecedents d'aquells braus almo-gàvers que aplicaven justícia per llur pròpia mà.

Que l'èxit ens acompanyi sempre.

ROGER DE FLOR.

A R A V A B É

Sembla que per fi els catalans van comprendre la necessitat de deixar les mitges tintes en matèria patriòtica i anar resoltament i amb valentia a la solució separatista en l'afer secular que ens té solmesos a l'Estat espanyol. Ja era hora que ens alliberéssim de falsos prejudicis i encaréssim el problema de la faisó llista i rasa que hom presenta ara.

Per a convence'ns de la impossibilitat d'arribar a una convivència fraternal amb Espanya, ha calgut, però, que els polítics catalans intervinguessin en els afers generals de l'Estat i veiessin palpablement que amb Espanya solament podrà tractar Catalunya quan hagi recobrat la independència política, és a dir, quan hom pugui anar-hi de tu a tu, de potència a potència. Llavors si, totes les efusions seran possibles.

No se'ns podrà pas titllar d'impacients. Havem acabat tots els recursos legals per tal d'arribar a un acord. La realitat, però, ens ha convençut de l'eixorquia dels nostres esforços. La separació s'imposa com única solució. Espanya no vol concedir res a la nostra pàtria de bones a bones, sinó que, per contra, respon sempre a les nostres peticions amb una tirania més ferma, més accentuada, més obstinada i persistent. Seria, doncs, suïcida si no obeïem l'imperatiu de les circumstàncies. Catalunya deu separar-se d'Espanya i cap aquesta finalitat són encaminats els passos de les joventuts catalanes, les quals comencen d'ensinistrar-se per tal que el moment que s'apropa no els trobi desprevinguts.

"A B C", de Madrid, davant la nuvolada que ven venir emenadora, llença el crit al cel i proposa, per tal d'acabar amb la qüestió catalana, l'establiment de duanes a l'Ebre, i la modificació de les rutes marines, advocant per a que els viatgers des del port de Barcelona ho facin del de València o de Càdiz. Bé, que surtin d'aquest últim; hi estem d'acord i subscrivim les bases proposades per l'"A B C". Però, per Déu! que no digui que ho fa cin des de València, car aleshores ens trobaríem si fa o no fa com ara, tota vegada que València és un port català, i més tard o més de jorn les terres de València, com les de Mallorca, Menorca i Eivissa, han de formar part de l'Estat català com a part integrant de la gran família catalana avui dispersa. Per consegüent, la solució que preconitza és transitòria. Millor que els vapors espanyols surtin de Càdiz; és més raonable la cosa i no ens exposem a una nova rectificació de línies dintre de poc. El que ens fa gràcia d'aquesta polsaguera que s'ha alçat amb motiu dels corrents separatistes que envaeixen el territori català, és el plany de l'olímpic

Cambó, el qual, tot compungit i amb posats de Magdalena, ha dit que ell es veia impotent per a dominar o contenir els impulsos separatistes del poble. I què ha de dominar, home de Déu, si no li han quedat més que mitja dotzena de panxa contents als quals els interessos creats no els deixen *evolucionar*, que si gosessin encara li desertarien. Amb prous treballs que pugui dominar els quatre nois de la Joventut de la Lliga, que de no haver desertat la joventut en massa, mai no s'haurien vist llur nom en lletres de motllo.

Si ens volgués ereure donaríem al senyor Cambó un consell, i li donaríem de

frane, no com ell fa, que per un consell cobra cinquanta milers de pessetes.—El Banc de Barcelona ens guardarà de mentir.—Li diríem, doncs, que s'entornés al llit que això és la lluna. I consti que li donaríem vetllant per la seva salut, car temem que si prossegueix el camí començat temps ha amb tanta desventura per la pàtria, trobarà algun trencacoll i, francament, voldríem que el senyor Cambó sobrevivís als esdeveniments i veiés el sol de llibertat estendre's per les collades de Catalunya per tal de que amb l'aurora de la independència pàtria arribés per a ell la posta definitiva. Fóra el suplici més afros que hom li podria donar, en pac a la seva traïdoria coincident.

C. SOLÀ I VILANOVA.

C O N F I D È N C I E S

Ara que l'Arlegui i l'Anido ja són fora, tothom es sent proveït de coratge i d'ardidesa per a malparlar-ne. Si *Kòmos* volgués recontar-vos tot el que ha sentit aquests dies a propòsit dels dos generals, no tindria prou paper per a escriure-ho ni vosaltres, estimats amics, prou paciència per a llegir-ho. Ni l'expedient Picasso!

Permeteu-me, però, que, baldament no sigui més que com a nota de color, us reproduïxi la narració que un amic caríssim va fer-me d'un episodi, el protagonista del qual era el que fou cap de la policia espanyola de Barcelona.

L'escena es produeix en un tramvia dels que fan el trajecte de Gràcia a les Rambles. Es una d'aquelles hores que tot són empentes per a enfilarse-hi. La plataforma posterior va atapeïda de passatges silenciosos i resignats. Tot de sobte el silenci i la resignació es transformen en eridoria i agitació. Un jove, pujat de nou, perfora la massa humana i penetra dintre del vehicle seguit d'un senyor de més edat qui llença crits afollat i congestonat i mou els remys amb total descompassament.

—Perdoni — diu el jove — jo no hi tinc cap culpa si vostè anava a caure.

—Usted es un sinvergüenza y un mal educado — deia al jove, el senyor vell.

—Perdoni i no maltracti: si vostè volia agafar el tramvia amb comoditat, tenia d'haver-lo esperat al lloc de parada. Vostè i jo teníem la mateixa pressa, pel que es veu, i tots dos havem intentat muntar-hi tot corrent; si vostè no ha estat tan amatent com jo i ha ensopegat, jo no hi...

—Cállese y no me replique. Yo soy el general Arlegui, sabe usted?

—Perdoni, com si fós un altre senyor qualsevol...

—Cállese y dese usted preso.—I dient

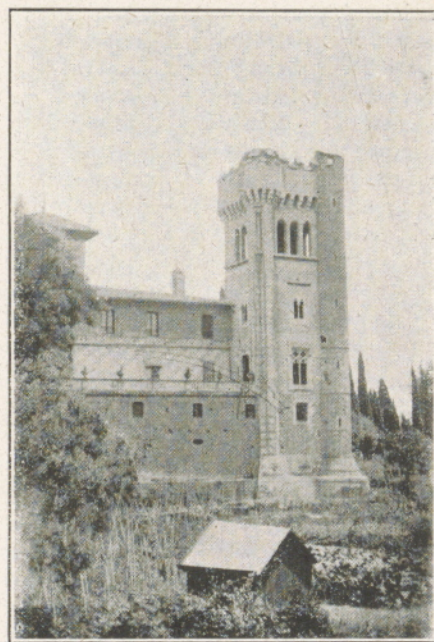
això prengué la corretja de la campaneta i feu aturar violentament el tramvia; tregué el cap per la finestreta; eridà uns guàrdies que hi havia allí prop i féu detenir al jove tot dient-li:

—Soy el general Arlegui, señor mal educado.—I anava picant-se amb la mà estesa la pitrera de l'armilla acabada de descordar i mostrant amb inflor de gall-dindi en zel, una renglera de medalles de tota mena de metalls que fins a aquell moment precís l'americana li amagava pudorosament.

El públic s'hauria fet un panxò de riure si no hagués sentit la ira pessigollear part de dins del cor.

KÒMOS.

Barcelona, desembre 1922.

SARADELL. - A càr Feu.

Fotog. P. Arias

C A T A L U N Y A A L ' E S T R A N G E R

"Trabajo" és una revista tècnica uruguaia, òrgan oficial del *Consejo superior de la enseñanza industrial*, de Montevideo. En el número corresponent als mesos de setembre-octubre, suara arribat a la redacció de RESSORGIMENT, havem llegit una extensa rescenció de l'obra que realitza l'Escola elemental del treball,

institució genuïnament catalana que funciona en el clos de la Universitat industrial de Barcelona sota el patronatge únic de la Mancomunitat de Catalunya; *una de las instituciones modernas de educación obrera que aun no tiene igual en España*, segons afirma "Trabajo".

L'àmplia informació va il·lustrada de

fotografies mostrant la façana de l'Escola, la sala on funcionen telers, el laboratori, el taller de fundició i alumnes fent pràctiques de construcció d'edificis. Oi més, una llarga enumeració de les diferents seccions que integren l'Escola elemental del treball completen el report que en fa la culta publicació uruguaia donant-li una extensió de quatre pàgines.

L ' A L L E R T A

Per mica que hom fixi l'esguard i l'atenció en els esdeveniments que ràpidament es succeeixen a la nostra pàtria, s'endevina que s'acosten hores de prova per als catalans conscients. El poble nostrat, davant la fallida de la política d'efusió i de compenetració amb Espanya, preconitzada excessivament pels capdavanters de la Lliga, es llença resoltament, serenament, coratjosament a un separatisme complet. Segueix així la llei natural dels pobles befatats, menyspreats en llurs sentiments nacionals, però que mercès a la llur decisió, al llur tremp patriòtic, s'han alliberat després amb les armes a la mà. El cas de Cuba ens ha de servir d'espill i d'estímul. Cuba, com Catalunya, es cansa d'implorar una Autonomia més o menys llibèrrima, i davant l'obstinada negativa dels seus enemics sabé pendre's no una autonomia, sinó la Independència total, desembarassant-se del feixuc jou espanyol. Catalunya farà el mateix camí de Cuba i potser molt més aviat del que hom creu. Les organitzacions nacionalistes que a la pàtria actuen ja es diguin macianistes, Acció catalana, Unió catalanista, Federació democràtica nacionalista, totes s'afanyen a intensificar la tasca llur per tal d'abrandar el poble en una foguerada de passió i aconduir-lo oportunament a la revolta armada. Hom parla com d'una cosa imminent de la creació de l'Estat català i per poc que ens fixem en ço que vol dir un pas d'aquesta natura, veurem que amb la creació de l'Estat català la nostra pàtria ha de comptar forçosament amb l'ajut de les armes per a defensar-lo, car tal com els nostres homes propaguen la creació de l'Estat català no hem de creure vulguin instituir-lo de nom, sinó de fet, i per això cal ens preparem per a mantenir-lo i imposar-lo a la força.

Els catalans dits d'Amèrica havem de saber respondre al crit d'alerta que ens ve de la pàtria. Cal que a l'hora de l'esforç i del sacrifici ens trobem a punt de realitzar-los. Si no podem oferir el braç en els moments de les efectivitats bèliques, donem-li el cor a la pàtria; el cor i quelcom més efectiu, quelcom que sense ell els pobles no poden alliberar-se: l'or. Or i sang,

heu's aquí ço que cal vessar generosament, patriòticament, per tal d'abastar, pel nostre esforç, la llibertat de Catalunya.

L'hora de la prova s'acosta més de pressa que molts no pensen. Quan arribi, que

no ens trobi desprevinguts. Comencem a practicar la virtut de l'estalvi per tal de contribuir a l'emprèstic de la llibertat de Catalunya amb el màxim de contribució possible i proporcional a la situació de cada u.

Alerta, catalans!

P. DE REIG.

R E S P O N S A B I L I T A T S

Aquesta vegada sí que no ens ho esperàvem: una caiguda tan sobtada com la que ha fet el *Sánchez*, és d'aquelles que reprenen com la tombarella del pallaso abans de l'espetec de la bufeta. L'amo de la situació, el de la famosa empena de les dissolucions, l'indiscutible successor d'aquell pobre mort que, a hores d'ara, encara espera que es faci la llum sobre el seu assassinat, ha caigut d'una bufada per culpa de la ditxosa qüestió del Marrocs.

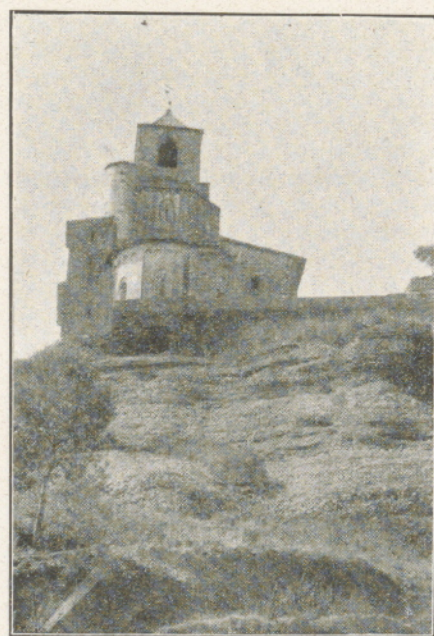
Naturalment, que, tractant-se de la meravellós fauna que ha arribat a desfilar pel poder d'allà, no solament en qüestió de setmanes, sinó de dies i àdhuc d'hores, el cas de l'última caiguda no hauria d'ésser digne ni del més petit comentari; però hi ha una circumstància agravant que el fa particularment recomanable a la nostra observació, i és la part destacada que en el desenllaç hi ha tingut el nostre *leader* acusant a uns ministres com a responsables del gloriós desastre.

Es un èxit parlamentari del nostre incansable lluitador—s'entén sempre amb la qüestió del Marrocs—que si bé no donarà cap mal de cap als acusats, puix que no són grecs, ni molt menys, ens ha donat, en canvi, la impressió de que en el cervell privilegiat del gran financista s'hi està operant un oportú examen de responsabilitats que qui sap on aniran a parar. Pel moment, la situació actual del nostre plet i el *recrudescimiento de la campaña separatista* que l'"A B C" recomana a l'atenció del nou govern, li ofereix un ample tema de meditació a l'ensens que una bona oportunitat per al desenrotllament de les seves activitats financeres. En efecte: el tros d'abecedari que acaba de descobrir el *recrudescimiento*, ens diu: *o hermanos, o extranjeros*, i com que no hi ha

dubte de que ens quedem amb l'últim, ens augura, demés del tancament de fronteres,—santa paraula,—el retirament seguit de les línies de vapors que, en endavant, sortiran de València i descarregarien a Càdiz.

I ja que no hi ha estat possible al nostre *leader* atraure'ns els valencians, ocupat en atreure per als altres els marroquins, podria tractar, almenys, d'organitzar, en el que toca a vaixells, alguna nova empresa que no ens deixés en terra i ens posés a cobert de les amenaces de l'"A B C", en la seguretat de que hi sortirà guanyant ell, i nosaltres.

XANTRUS.

CERVELLÓ. - L'església vella.

Fotog. P. Arias.

N O T Í C I E S

La comissió d'homenatge al mestre Josep Rodoreda, el traspàs del qual ha estat tan sentit, integrada per alumnes de l'il·lustre professor català, realitzà la primera fase de la comesa que es proposa dur a terme per tal de perpetuar el seu record.

A l'efecte el diumenge dia 17 del passat desembre fou col·locada una artística placa damunt la llosa que guarda les despulles del mestre, solemnizant-se l'acte amb la lectura de discursos encomiàstics. Portà la veu catalana la senyoreta Jacinta Bartomeu i el senyor Joan Salas, qui parlà en representació del Casal Català.

La placa és obra del dilecte compatriota En Joaquim Algueró.

—:— Constituïa un deute per part de la col·lectivitat catalana a Buenos Aires la contribució a l'obra d'alçar un monument al més gloriós dels autors dramàtics de Catalunya, l'egregi Angel Guimerà.

Ja fa molt temps que a Barcelona funciona una comissió presidida pel patrici Lluís Duran i Ventosa, i integrada per representants del municipi, diputació i Mancomunitat, la qual corre amb els treballs d'organització.

Els catalans de Cuba, més diligents que nosaltres, celebraren, un any enrera, un festival destinat a la patriòtica iniciativa i ara ens toca el torn a nosaltres, els de l'Argentina, gràcies al propòsit del Casal Català, que convoca una vegada més la colònia a sumar-se a l'homenatge que la pàtria ret a un dels homes que més la dignifiquen.

Cal que aquesta vegada ens desempe- resim una mica i acudim a la funció teatral que tindrà efecte el propi diumenge dia 21 del corrent en el teatre Victòria, representant-se la formidable producció tràgica del nostre geni nacional, "Mar i cel", i la deliciosa comèdia del propi Guimerà "La Baldirona", ambdues obres a càrrec del grup pertanyent a la Secció d'art escènic del Casal Català, sota la direcció aciençada de l'infadigable Joan Cunill.

L'esforç que significa posar una obra de les dificultats de "Mar i cel" cal que es vegi secundat per la concurrència de gran número de famílies. Oi més, ho exigeix la nostra consciència patriòtica i els deures inherents a la mateixa.

—:— La constitució d'organismes que responen a l'imperatiu nacionalista català va fent-se encoratjadorament en diverses localitats de la república.

Demés dels recentment instituïts a Mendoza, Bahía Blanca i Buenos Aires, havem

d'assabentar als nostres llegidors, que a Rosario acaba de constituir-se'n un amb el nom de "Independents", el qual es proposa, com els altres, actuar a favor de la independència de Catalunya.

Es quasi segur que en el pròxim número podrem donar la notícia de la creació d'algun altre comitè.

L'organització va fent-se metòdicament. Aviat n'hauem els fruits.

—:— Uns anuncis apareguts en el diari "La Nación", que és el que ve quotidianament a la nostra taula, ens assabenten del funcionament a Buenos Aires d'una delegació de la quarta Fira de mostres que ha de celebrar-se enguany a Barcelona durant el proper mes de març. Apuntem l'adreça de les oficines de la Delegació per tal de que hom sàpiga on ha de recórrer si és necessitat dels seus serveis. Heu's la aquí: Avinguda de Maig 1035.

Diem de passada l'anomalia que havem notat en les quatre insercions de l'anunci referit, i és que en lloc de dir *Informes*, diu *Infrmes*, i per *Oficial*, *Ofical*, inconvenients deguts segurament a l'excés de

consultes i altres atencions a què deu veure's obligada la Delegació, l'agobi de les quals no deu permetre al personal d'oficines posar cura en la part gramatical dels seus avisos. Així i tot, és sensible.

—:— Ha estat nomenat corresponent-redactor del diari català "La Publicitat", de Barcelona, el nostre dilecte company H. Nadal i Mallol.

Com ja saben els nostres llegidors, "La Publicitat" és la continuació de "La Publicidad", el vell diari barceloní, quan totalment en els seus quaranta anys de vida a la causa nacional de Catalunya. Millor que la continuació diríem que és un renaixement.

—:— Per tal d'inaugurar les seves tasques, l'Atlètic Casal Català celebrà una vetllada el dissabte dia 6 del corrent en el seu estatge social.

El senyor Lluís Tintoré dissertà a l'entorn del tema "Atletisme i cultura", glossant les excel·lències dels esports com a mitjà eficient de desenvolupament físic i establint un paral·lisme entre la cultura física i la cultura intel·lectual de l'individu, vingué a demostrar que agermanats aquests dos extrems els esports resulten cosa notable, però quan falla el segon punt, és, quan l'individu no posseeix la cultura necessària i es deixa portar per la passió, aleshores el deport és quelcom que descendeix i es fa antipàtic i repudiable. Convé, doncs, mantenir noblement la dignitat dels jocs atlètics per tal d'ésser útils a la humanitat.

Seguiren unes exhibicions atlètiques, tal com l'assalt d'espasa i daga i el de bastó, ambdós excel·lentment i amb molta perícia executats pels joves Artur i Roc Bonafont, sota la direcció del professional senyor Bonafont (pare).

Per últim, ens fou donada una exhibició de boxa a càrrec dels senyors Joan Planas i N'Alexandre Solà.

La concurrència aplaudí sorollosament els diversos actes.

—:— Per primera vegada els nostres connacionals residenciats a l'Havana celebren enguany la festa de les lletres catalanes. A l'efecte s'hi ha constituït una Comissió organitzadora integrada per totes les entitats catalanes d'aquella capital, la qual ha publicat una al·locució convidant a fer esplendorosa la solemnitat dels Jocs Florals que tindran lloc el propi mes de maig, fent-los coincidir amb els que tradicionalment es celebren a Barcelona el mateix mes.

—:— La Comissió delegada de l'Associació protectora de l'ensenyança catalana a Rosario, ha quedat constituïda per

Mar i Cel

i

La Baldirona

seran representades el Diumenge 21 del corrent en el teatre Victòria, precedides d'un parlament a càrrec d'En Josep Leonart - Nart. D'aquesta manera els catalans de Bs. As. s'edhereixen i cooperen a l'homenatge que la nostra pàtria tributa al gloriós dramaturg i egregi poeta Angel Guimerà, alçanli un monument a Barcelona.

Catalans! Per la glòria del mestre, assistiu - hi.

al període de 1923 de la següent faïso:
Rafel Ivern, president; Tomàs Rumaní,
tresorer; Conrad Torra, secretari; Pere
Saladrigas, Juli Cabañero, Ramon Quer i
Ramon Solsona, vocals.

Desitgem que l'actuació d'aquest nou
Consell assoleixi tant d'èxit com l'anterior
a profit de l'ensenyament català.

—:— La comissió directiva de l'Atlè-

tie Casal Català, està integrada pels se-
güents compatrieis: Pompeu Audivert,
president; Jaume Busquets, secretari;
Alexandre Catarinen, tresorer; R. Girona
i Ribera i Manuel Font, vocals.

El propvenient diumenge dia 4 de febrer l'Orfeó Català realitzarà un aplec popular a les
afores de Buenos Aires, organitzant-se, per aquest motiu, diversos actes a l'objecte de
fer agradosa la concurrència a les famílies que hi assisteixin.

L'«Atlètic Casal Català» hi pendrà part activa, amb torneigs deportius.

OLIS

*de cuina; de taula. A cada tres
portes en venen; però els cata-
lans que vulguin ésser ben servits
i pagar preus equitatius, faran
molt bé de venir a casa.*

*S'envien mostres i es repa-
teix a domicili.*

||||| **L'ATLÀNTIDA** |||||

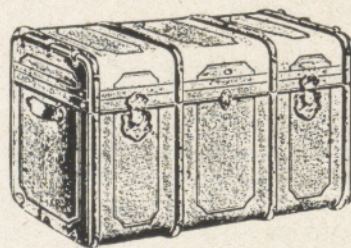
J. CABRÉ I CIA.

Estados Unidos 1599
i Cevallos.

Un. Tel.
5532, Libertad

FABRICA D'ARTICLES DE VIATGE de **Jaume Carbonell**

Fàbrica: Bdo. DE IRIGOYEN, 633-39
Un. Tel. 2772, Rivadavia

Vendes: VICTORIA 1202, cant. SALTA
Un. Tel. 0518, Rivadavia
ATENEM DEMANDES

JOIERIA

de

Josep Brió

NO COMPREU
SENSE ABANS
VISITAR
AQUESTA CASA

EL TIBIDABO

Brillants

i alhages fines d'ocasió,
a preus veritablement limitats

Cerrito 373, Buenos Aires

Confiteria Catalana

Cerrito, 153 i
Bmé. Mitre 2248

OMS

Unió Telefónica 4571, Rivadavia
Coop. Telefónica 2918, Central
Coop. Telefónica 2919, Central

TORTELLS CALENTS DUES VEGADES EL DIA

Tots els dies: Palos de Jacob, Panellets, Braços de Gitano, Persianes, Biscuits "OMS", Secalls, Borregos, Carquinyolis, etc.

COQUES D'ARENYS

Xampany Codorniu
Non plus ultra,
Extra i
Espumós

Anis Deu
el preferit de les famílies

Y No deixin de provar
A aquest saborós
S licor català.
I
L

Unics concessionaris per
a la República Argentina.

CASA OMS

Y Vins importats:
A Alella,
S Moscatell,
I Garnatxa,
**L Ranci,
A Jerez i
C Oporto.**

APIARI "FLOR DE ROMERO"

Productes d'apicultura

Especialitats de la Casa:

Caramels de mel

Gemetes melades

Turrons de mel

Farciments de mel, etc. etc.

Josep Ramoneda

Escriptori:

Díaz Vélez, 3988

Abellers:
COLONIA ALVEAR
(Mendoza)

Buenos Aires
C. T. 1210, Oest

MATALASSOS a l'estil català (REFORMA I VENDA)

Gran assortit en tot lo pertanyent al ram
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA
Coop. Telefónica 551, (Oeste)

YAPEYÚ, 978
BUENOS AIRES

FARMACIA CATALANA DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS

S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments
amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda

GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
PREUS MÓDICS

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA
Unió Telef. 3305, (Rivadavia) BUENOS AIRES

IMPREMTA FONTANA DE J. FONTANA I F. TRAVERSO

Editora de RESSORGIMENT
Treballs comercials i de luxe.

Bmé Mitre 1325. U.T. 6336, Rivadavia

Pintura en General

Blanqueigs, Imitacions i Col·locació de
Papers pintats de tota mena.

PREUS MODERATS

PAGÈS i PASCUAL: México, 1320.

Taller: Estados Unidos, 1217

BUENOS AIRES

"LA BARCELONESA" DE M. HILL

Casa especial en PERNILS cuits, crus i fumats.
FIAMBRES I EMBOTITS DE TOTA MENA
Vendes a l'engròs i a la menuda.

Mercat San Telmo (Defensa 961) Llocs 101 i 102
Bs. AIRES Un.Tel. 3818 (Buen Orden) Escriptori: PERÚ 1534

Frigorífic i Fàbrica: TEMPERLEY (F.C.S.)

Parlar i Escriure

JO
AMB

APRENC
PLAER

Està meravellant
el món el prodigiós sistema

Lingfono

del LICEU
DALMAU
de BARCELONA,
que permet aprendre en el propi domicili, perfectament i fàcil, servint qualsevol fonògraf els idiomes francès, anglès i alemany.

Demani Vd. avui mateix el prospecte gratis, a la Direcció General: C. Valencia, 245, Barcelona.

FRANCÈS
ANGLÈS
ALEMANY

LICEU
ICEO
YCEE
YCEUM

DALMAU
C.Valencia 245, Barcelona

LICEU
ICEO
YCEE
YCEUM

Camiseria

"La Esmeralda"

ENRIC RODÓ

ESMERALDA, 492

Sucursal: Corrientes, 1260

Buenos Aires :: :: :: :: ::

Antiga i acreditada casa amb tallers propis.

Venda directa al consumidor.

Importació de gènere de punt català.

Dipòsit permanent de les famoses camisetes de Mataró des de \$ 2.75 c. u.

Bones camises " " 4.50 "

Colls de fil pur " " 0.70 "

Tots els articles de la casa són de qualitat immillorable a preus mòdics.

"Bodegas RESPLANDOR"

(Pagès, Aymerich i Cia., MENDOZA)

Compatricis: Si voleu beure bon vi exigiu al vostre proveïdor que us serveixi el de marca **"Resplandor"**.

Unics representants a Buenos Aires:

ROVIRALTA, GRANADA i Cia.

Córdoba 2677

Un. Tel. 2448, Juncal